

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสภาพการณ์ของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในหลายๆ ด้าน ทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีความสำคัญ กับชีวิตประจำวันมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ มากมาย รวมถึงปัญหาอาชญากรรม ที่มี ผู้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น มีวิธีการรุนแรงขึ้น รูปแบบสลับซับซ้อนและมีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์และอาวุธทันสมัยในการกระทำความผิด นอกจากนี้อาชญากรรมในปัจจุบันเริ่มมีรูปแบบ วิธีการต่างๆ ที่ผู้กระทำความผิดคิดหาวิธีหาช่องทางหลีกเลี่ยงกฎหมาย จึงทำให้เป็นปัญหาที่ทวีความ รุนแรงยากแก่การปราบปราม (นวลจันทร์, 2540)

“ตำรวจ” เป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ที่มีหน้าที่ในการรักษาความ สงบเรียบร้อยของบ้านเมือง บำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่ประชาชน เป็นผู้รักษากฎหมายมิให้ผู้ใดทำการ ละเมิด นอกจากนี้ตำรวจยังมีบทบาทสำคัญในการป้องกันปราบและปรามอาชญากรรม ที่นับวันจะ มีแนวโน้มสูงขึ้น ในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม จึงเป็นการแสวงหาหนทางที่จะระงับ ยับยั้งการกระทำที่ขัดต่อกฎหมาย และลดโอกาสในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะช่วงเวลา สถานการณ์ หรือสถานที่ใด และจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

การป้องกันอาชญากรรม เป็นการใช้มาตรการเชิงรุกโดยให้ความสำคัญกับสถานีตำรวจ ที่ รับผิดชอบความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนโดยตรง เน้นการจัดทำข้อมูลบุคคลที่ สำคัญ ข้อมูลสถานที่สำคัญ สถิติคดีอาญา และมาตรการในการป้องกันที่ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การจัดสายตรวจให้ครอบคลุมพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เกิดอาชญากรรมบ่อย เพิ่มความถี่ในการ ตรวจให้มากยิ่งขึ้น จัดสายตรวจเดินเท้าออกตรวจตราบริเวณพื้นที่ล่อแหลม ปรับตู้ยามและที่พักสาย ตรวจให้พร้อมที่จะเดินทางไปที่เกิดเหตุให้เร็วที่สุด เพื่อระงับเหตุ จับกุมคนร้าย หรือช่วยเหลือ ประชาชน

การปราบปรามอาชญากรรม เป็นการยึดหลักความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายโดยเคร่งครัด เน้นการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตประจำวันของประชาชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเฉพาะการกระทำความผิดคดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญ โดยเร่งรัดคดี คลายคดีเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษโดยเร็ว (จตุพร, 2546)

ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจสายงานป้องกันปราบปรามนั้น นอกจากจะต้องเป็นผู้ที่มีความอดทนสูง เนื่องจากอาชีพตำรวจมีการปฏิบัติหน้าที่อยู่ตลอดเวลา และยังคงเผชิญกับอุปสรรค หรือปัญหาต่างๆมากมาย จะต้องเป็นผู้ที่มีความกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีภัยอันตรายที่จะต้อง เอาชีวิตเข้าเสี่ยงแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีความสุจริต เป็นธรรม และเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัยสูง ดังพระบรมราโชวาท ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีพระราชทานกระบี่แก่ผู้ที่ร้อยตำรวจตรี ที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจประจำปีการศึกษา 2525 (อชิรวิทย์, 2540) ในเรื่องของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมว่า “ตามที่เข้าใจกันทั่วไปตำรวจมีหน้าที่สำคัญอยู่กับการระงับปราบปรามการกระทำความผิดหรืออาชญากรรมต่างๆ และมักจะคิดเห็นกันต่อไปด้วยว่าการประกอบอาชญากรรมในทุกวันนี้ มีชั้นเชิงและกลวิธีที่แยบยลและรุนแรงมาก ทำให้ตำรวจไม่สามารถที่จะปราบปรามให้ได้ผลเด็ดขาดจริงๆได้ ข้อนี้ ถ้าได้พิจารณาให้ถ่องแท้แล้วจะเห็นว่า การปราบปรามการกระทำความผิดทั้งปวง มิใช่สิ่งที่เกินความสามารถของเจ้าพนักงานแต่อย่างใด เพราะธรรมดาผู้ที่กระทำความชั่วทุจริตนั้นจิตใจมักไม่เป็นปกติ คือถ้าไม่ถูแค้นอำนาจโทษะ ก็ต้องถูแค้นอำนาจโทษะและผู้ใดก็ตาม เมื่อโทษะและโทษะเข้าครอบงำแล้ว จะทำสิ่งใดย่อมต้องเกิดข้อบกพร่องผิดพลาดขึ้นเสมอ ไม่มีประสิทธิภาพสมบูรณ์เหมือนกระทำในขณะที่มีจิตใจผ่องใสเป็นปกติ เมื่อตำรวจเป็นฝ่ายที่เป็นธรรมและสุจริต ก็ย่อมมีสภาพจิตใจเหนือกว่า ต้องเอาชนะผู้กระทำความผิดได้อย่างแน่นอน ดังนี้ จึงขอให้ทุกคนระมัดระวังตั้งตัวตั้งใจไว้ให้หนักแน่นมั่นคงในความสุจริต จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ทุกอย่างได้ด้วยความกล้าหาญ เทียงตรง เป็นธรรม มีประสิทธิภาพเต็มเปี่ยม โดยไม่มีผู้ทุจริตคนใดจะเอาชนะความดีความสามารถของเราได้ สำคัญที่สุดจะต้องไม่ยอมปล่อยตัวปล่อยใจให้ถูแค้นอำนาจโทษะและโทษะเสียเอง เพราะหากเป็นดั่งนั้น จะไม่มีวันที่จะกำราบปราบปรามผู้ใดได้”

กองบังคับการตำรวจนครบาล 2 เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อกองบัญชาการตำรวจนครบาล ประกอบด้วย 11 สถานีตำรวจ ได้แก่ สถานีตำรวจโคกคราม สถานีตำรวจสุทธิสาร สถานีตำรวจสายไหม สถานีตำรวจคันนายาว สถานีตำรวจเตาปูน สถานีตำรวจบางซื่อ สถานีตำรวจบางเขน สถานีตำรวจประชาชื่น สถานีตำรวจทุ่งสองห้อง สถานีตำรวจพหลโยธิน สถานีตำรวจดอนเมือง จากสถิติการรายงานผลการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม ของกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 ตั้งแต่วันที่ 1

มกราคม 2547 – 31 ธันวาคม 2547 พบว่า สถิติของการกระทำความผิดอยู่ในอัตราที่สูงกว่ากองบังคับการตำรวจนครบาลอื่นๆ ได้แก่ คดีอุกฉกรรจ์สะเทือนขวัญ รวม 174 ราย คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ รวม 543 ราย และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ รวม 1,230 ราย

ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันปราบปราม (สายตรวจ) ในการเข้าเวรเพื่อตรวจตราสถานที่ต่างๆ ตลอดเวลา 24 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นช่วงเวลา

8.00 น. – 16.00 น.

16.00 น. – 24.00 น.

24.00 น. – 8.00 น.

ข้าราชการตำรวจชั้นประทวน เริ่มระดับชั้นยศตั้งแต่ สิบตำรวจตรี สิบตำรวจโท สิบตำรวจเอก จำสิบตำรวจ และดาบตำรวจ ในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปราม (สายตรวจ) นั้น จะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นเวลาหลายชั่วโมงประกอบด้วยสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน เช่น อุณหภูมิในการออกตรวจตอนกลางวัน แสงสว่างในการปฏิบัติงานตอนกลางคืน ความอ่อนล้าในการปฏิบัติงานที่ไม่เป็นเวลา รวมถึงความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้เรื่องของอัตราเงินเดือนในการปฏิบัติงานจัดอยู่ในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับสภาวะการณปัจจุบัน ที่ค่าครองชีพในด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้นปัจจัยต่างๆ เหล่านี้จึงมีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงาน ทั้งสิ้น

คุณภาพชีวิตการทำงาน เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย การมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีย่อมส่งผลต่อทัศนคติที่ดีต่อหน่วยงาน ผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน จึงทำให้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุข มีขวัญและกำลังใจที่ดี ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่เมื่อใดที่คุณภาพชีวิตการทำงานของคุณลดลง บุคคลจะรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่มีแรงกระตุ้นที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ที่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน จึงทำให้เกิดการขาดงานและลาออกในที่สุด ข้าราชการตำรวจเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีปัญหาคุณภาพชีวิตการทำงาน จึงส่งผลให้ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เนื่องจากมีความเสี่ยงในการปฏิบัติงานสูง ในขณะที่ขาดความเป็นส่วนตัวในชีวิตครอบครัวและผลตอบแทนต่ำ โอกาสในความก้าวหน้าในงานก็มักจะขึ้นอยู่กับระบบอุปถัมภ์เป็นส่วนใหญ่ เมื่อคุณภาพชีวิตการทำงานดังกล่าวเกิดปัญหาจึงส่งผลต่อการปฏิบัติงานผู้ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว ได้แก่ ประชาชน ทำให้ขาดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ รู้สึกถึงความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากปัญหาดังกล่าว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา คุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกัน

ปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อนำผลที่ได้ไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล เพื่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล
3. ทำให้ได้แนวทางในการปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานที่ดีของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล
4. ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาจากประชากรที่เป็นข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีจำนวนทั้งหมด 1,055 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีขั้นตอนและระยะเวลาการดำเนินการดังนี้

1. ศึกษางานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและจัดทำโครงการวิทยานิพนธ์ระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2548
2. เก็บรวบรวมข้อมูลและจัดทำแบบสอบถามพร้อมทั้งทำการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างระหว่าง เดือนตุลาคม - พฤศจิกายน 2548
3. ดำเนินการเก็บแบบสอบถามกับประชากรระหว่างเดือนธันวาคม - มกราคม 2548
4. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย ตลอดจนแก้ไขตรวจสอบความถูกต้องและเก็บรายละเอียดในวิทยานิพนธ์ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2549

โดยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตการทำงานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม ด้านประโยชน์เกื้อกูล ด้านสภาพการทำงานที่ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะ ด้านโอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมในองค์กร ด้านความสมดุลระหว่างงานกับบทบาทของชีวิตด้านอื่นๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

นิยามศัพท์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ในการวิจัย คือ

คุณภาพชีวิตการทำงาน หมายถึง ระดับความคิดเห็นในการทำงาน ทั้งด้านบุคคล ตัวงาน และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล โดยวัดจากองค์ประกอบทั้ง 8 ด้าน ดังนี้

1. ค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม หมายถึง ค่าตอบแทนที่ได้รับจากการปฏิบัติงานที่มีความเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และได้รับค่าตอบแทนที่ยุติธรรมมีความคุ้มค่าต่อการเสี่ยงภัย
2. ประโยชน์เกื้อกูล หมายถึง สิ่งที่หน่วยงานจัดให้แก่บุคคล นอกเหนือจากค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน เช่น วันหยุด วันลา เวลาพัก ชั่วโมงการทำงาน การพักผ่อน การจัดสวัสดิการต่างๆ
3. สภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขลักษณะ หมายถึง สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุและสิ่งที่มีผลต่อสุขภาพ เช่น อุณหภูมิ แสงสว่าง รวมถึงความเพียงพอและประสิทธิภาพของอุปกรณ์ในการใช้งาน
4. โอกาสในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคคล หมายถึง การสนับสนุนการศึกษาอบรม การพัฒนาการทำงาน การรับรู้ขั้นตอนการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน การสนับสนุนการเข้าร่วมประชุมวางแผนปฏิบัติงานต่างๆ การพัฒนาการทำงานได้ด้วยตนเองทุกขั้นตอน
5. ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน หมายถึง โอกาสในการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น การได้รับความรู้ทักษะใหม่ๆ เพื่อขยายความสามารถของตนเอง ความมั่นคงในการจ้างงาน
6. ความสัมพันธ์ทางสังคมในองค์กร หมายถึง ความรู้สึกว่าคุณค่าได้รับการยอมรับ การได้รับความร่วมมือในการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในองค์กรนั้นๆ ความปราศจากอคติไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะ และการแสดงความรู้สึกของตนได้อย่างเปิดเผย

7. ความสมดุลระหว่างงานกับบทบาทของชีวิตด้านอื่นๆ หมายถึง การแบ่งเวลาให้เหมาะสม ได้แก่ เวลาในการปฏิบัติงาน เวลาส่วนตัว เวลาสำหรับครอบครัว เวลาในการพักผ่อน

8. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจภายในองค์การ การมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการทำงานโดยการได้แสดงความคิดเห็นต่างๆ

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ลักษณะเฉพาะของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล ที่ทำการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. อายุ หมายถึง อายุปีเต็มของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล ในปัจจุบัน แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- 1.1 อายุต่ำกว่า 30 ปี
- 1.2 อายุ 31 – 35 ปี
- 1.3 อายุ 36 – 40 ปี
- 1.4 อายุมากกว่า 40 ปี

2. สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพเกี่ยวกับการสมรสของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 กองบัญชาการตำรวจนครบาล แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- 2.1 โสด
- 2.2 สมรส
- 2.3 หม้าย
- 2.4 หย่าร้าง

3. วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาขั้นสูงสุด หรือการศึกษาอย่างเป็นทางการในปัจจุบันของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สายงานป้องกันปราบปราม สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 2 แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- 3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี
- 3.2 ปริญญาตรี
- 3.3 สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ หมายถึง ค่าตอบแทนที่ได้รับในการปฏิบัติงาน โดยจ่ายให้เป็นประจำทุกๆเดือน ไม่รวมสวัสดิการและค่าตอบแทนอื่นๆ แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- 4.1 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท
- 4.2 รายได้ 10,000 – 11,500 บาท
- 4.3 รายได้ 11,501 – 13,000 บาท
- 4.4 รายได้ มากกว่า 13,000 บาท

5. ประสบการณ์ในการทำงาน หมายถึง ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานสายงานป้องกันปราบปราม จนถึงวันที่ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

- 5.1 ประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 8 ปี
- 5.2 ประสบการณ์ในการทำงาน 8 – 12 ปี
- 5.3 ประสบการณ์ในการทำงาน 13 – 16 ปี
- 5.4 ประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 16 ปี

6. ระดับชั้นยศ หมายถึง ระดับชั้นยศที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

- 6.1 สิบตำรวจตรี
- 6.2 สิบตำรวจโท
- 6.3 สิบตำรวจเอก
- 6.4 จ่าสิบตำรวจ
- 6.5 ดาบตำรวจ